Mission Glasaffald!

Et forløb om glasaffald
for hele institutionen

skraldehelten@kk.dk

Mission Glasaffald!

Et forløb om glasaffald for hele institutionen

Dette hæfte er produceret af Københavns Kommune, Børne- & Ungdomsforvaltningen, Børnehaver, Natur og Miljø som en del af Cirkulær København - Ressource- og Affaldsplan 2024

Udgivelsesår: 2021

Forfattere: Ditte Ethelberg-Findsen, Pernille Hummelgaard Tonnesen

Illustration og layout : Jonas Prip Studio

Yderlig information:
www.groen.kk.dk/alt-om-os/nultilseks/skraldehelten

VERDENSMÅL
for bæredygtig udvikling

Derfor skal vi sortere glasaffald

Glas bliver primært lavet af sand. Det kræver meget energi at smelte sandet om til glas.

Det kræver syv gange så meget energi at smelte sand om til glas som at genanvende glas. Det kræver også dobbelt så meget vand.

Man kan smelte glasskår om til nyt glas. Først skal glasskårene sorteres i klart glas og farvet glas.

Hvis man passer på flaskerne, så de ikke smadrer, kan man vaske dem og genbruge dem uden at smelte dem om. Det kræver meget mindre energi.

Vidste du...?

- Lægger du glas i Københavns Kommunes glascontainere, rengøres de hele flasker og genbruges. Emballageglas og glasskår bliver smeltet og brugt til nyt glas.
- I Danmark har vi et retursystem, der fungerer godt: Ca. 88 % af de flasker og dåser, der har pantemærke, kommer faktisk retur igen. En øl- eller sodavands-returflaske bliver i gennemsnit brugt 28-30 gange.
- Ikke alle flasker med pantmærke, der bliver returneret, bliver genbrugt. En del bliver smeltet om og anvendes til ny fødevareemballage.
- Gamle flasker og glas kan også bruges til at lave glasuld, der bruges til isolering af huse.

Hvad skal sorteres som glasaffald?

- Syltetøjsglas m.m. (gerne med låg)
- Glasflasker, gennemsigtigt og farvet glas
- Drikkeglas
- Glaskander
- Glasskår
- Glasskåle
- Glas deodorant

Husk at mange ting kan afleveres til genbrug – f.eks. drikke-/vinglas, vaser, kander mm.

Ja tak

Hvis I er i tvivl om, hvordan jeres affald skal sorteres, kan I slå det op i affalds-ABC'en: www.nemaffaldsservice.kk.dk/AffaldsABC

Tip
Lav en planche med glasaffald, som kan hænge over jeres glasaffaldsspand.

Glas skal være skrabet rent for madrester, og gerne skyllet i koldt vand for at undgå bakteriedannelse, da hele glas bliver frasorteret manuelt.

Nej tak

- Spejle
- Ovnfaste fade af glas
- Krystalglas (der er bly i)
- Vinduesglas
- Porelæn
- Glas med pantmærke

Mission glasaffald

Skraldehelten vågnede og var sulten. *"I dag skal jeg lære alt om glas"*, sagde Skraldehelten til sig selv, *"men først skal jeg finde noget morgenmad!"*. Skraldehelten gik med rumlende mave hen til supermarkedet. Det lå heldigvis tæt på. Inde i supermarkedet var der en hylde fyldt med syltetøj – der var hindbærsyltetøj, jordbærsyltetøj, brombærsyltetøj, appelsinsyltetøj, solbærsyltetøj og blåbærsyltetøj. Skraldehelten kunne godt lide syltetøj, så den tog et glas med hindbærsyltetøj og et glas med brombærsyltetøj.

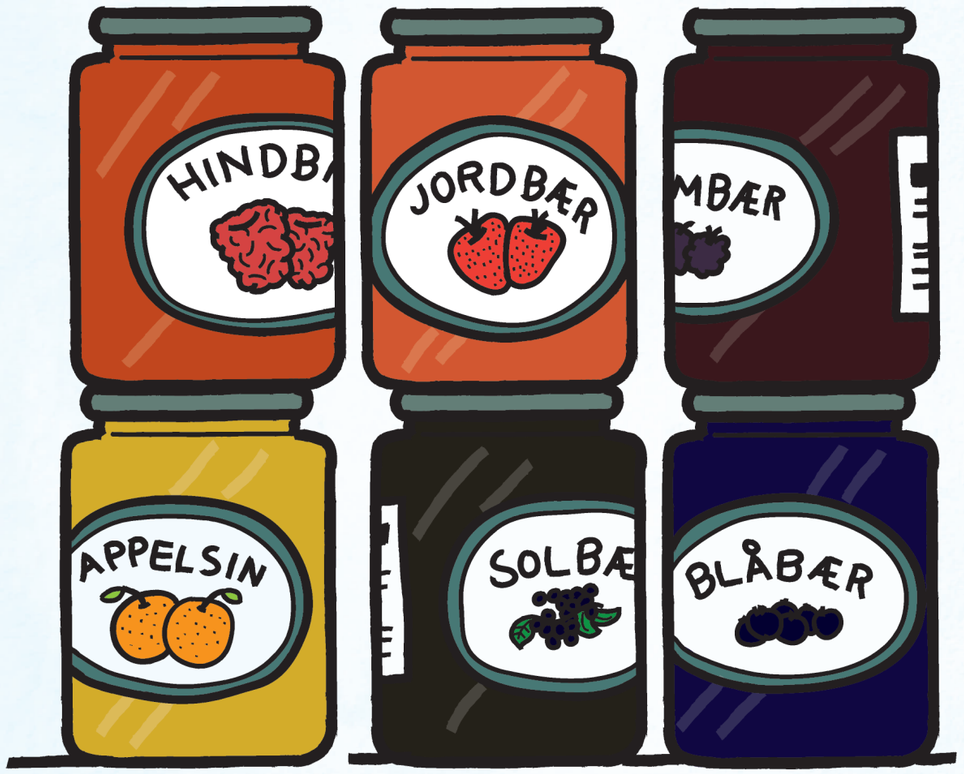

Skraldehelten tog sine syltetøjsglas med ud i parken og satte sig til at spise morgenmad. Her sad den og tænkte på, hvor den skulle hen i dag for at lære om glas.

Pludselig begyndte det ene syltetøjsglas at snakke. *"Hej"*, sagde syltetøjsglasset, *"jeg hedder Sille Syltetøjsglas, du kan godt lide syltetøj, hva?"*. *"Ja"*, sagde Skraldehelten, *"jeg elsker syltetøj. Har du altid været et syltetøjsglas?"* Syltetøjsglasset tænkte sig lidt om og svarede: *"Før jeg var et syltetøjsglas, var jeg et drikkeglas, og før det, var jeg et syltet agurkeglas, og før det, var jeg et rødkålsglas"*. *"Så mange forskellige glas!"*, udbrød Skraldehelten imponeret. *"Ja"*, sagde Sille Syltetøjsglas , *"når jeg er tom, så bliver jeg smidt i glascontaineren, og bliver til glasskår. Så bliver jeg blandet med en masse andre glasskår i en meget varm ovn, og bliver smeltet om til noget nyt glas"*. *"Det var ret smart"*, sagde Skraldehelten, *"det skal jeg skrive ned i Den Store Skraldebog"*. *"Ved du også hvordan nyt glas bliver lavet?"*, spurgte Skraldehelten. *"Nej"*, svarede Sille Syltetøjsglas, *"det kan jeg desværre ikke huske"*.

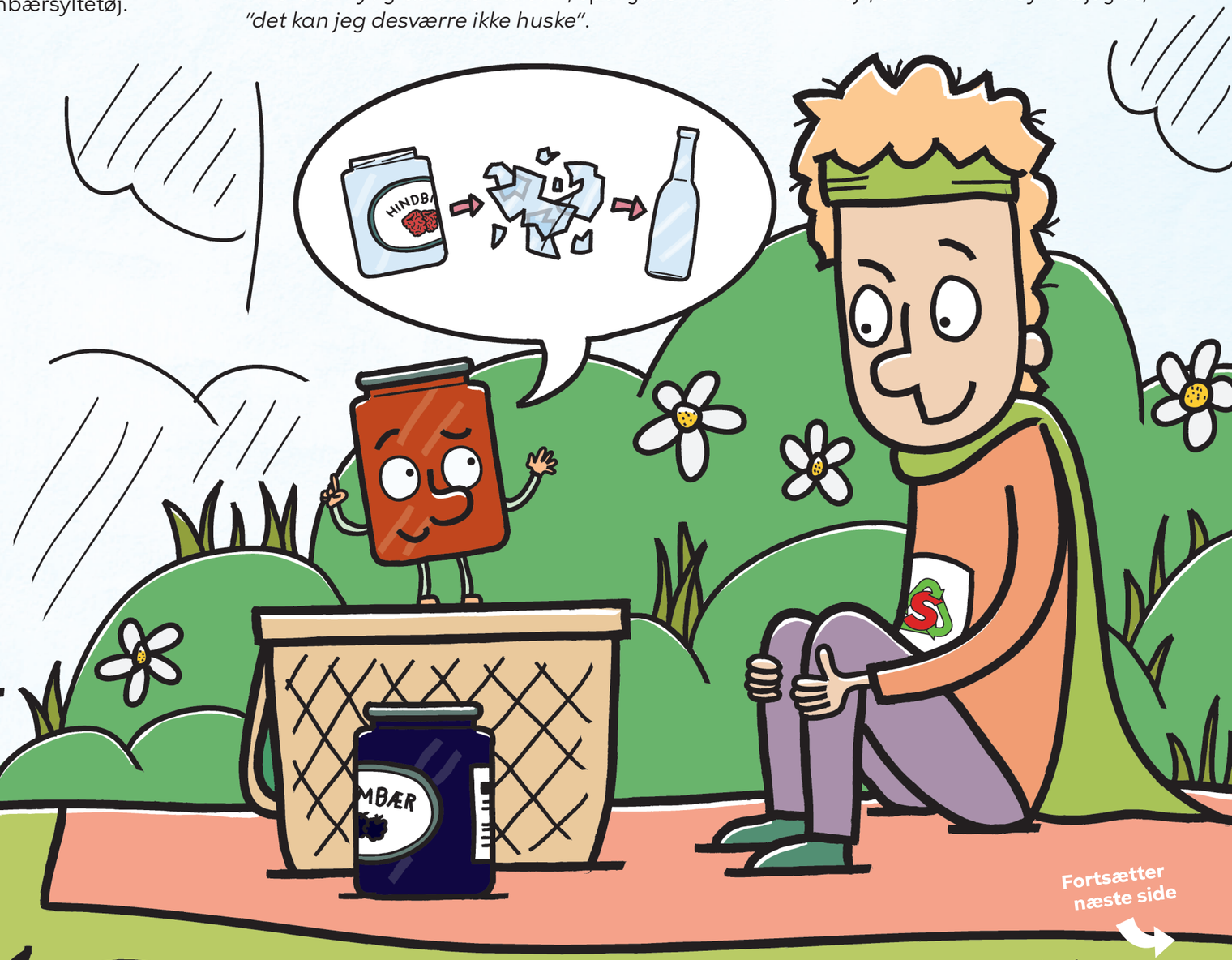

Fortsætter næste side

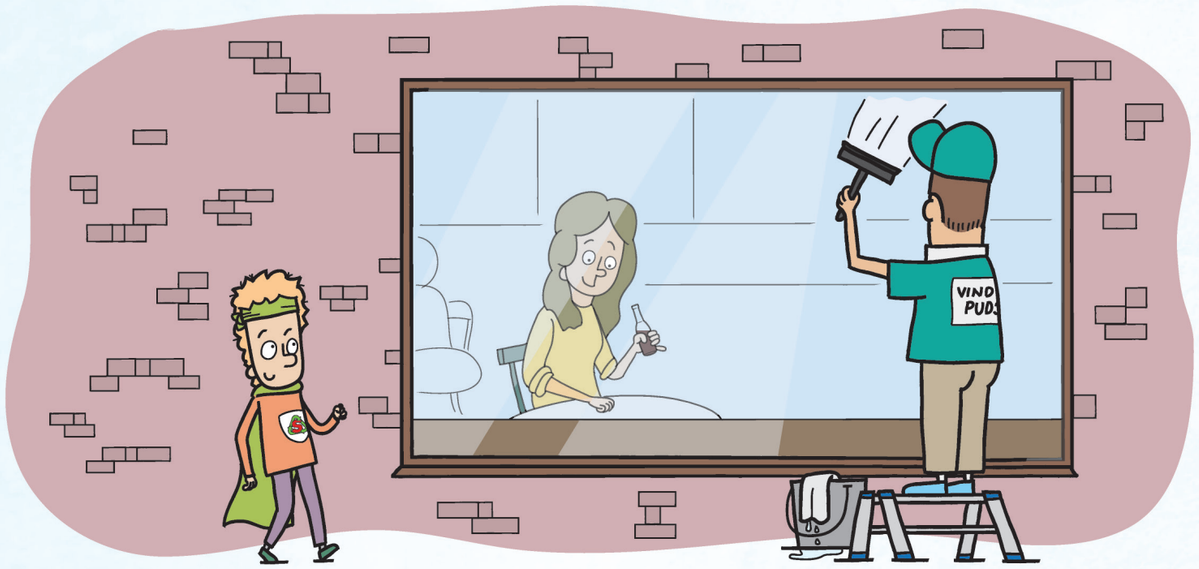

Da Skraldehelten havde spist færdigt, gik den en tur ned ad gaden. Skraldehelten så en vinduespudser, der var i gang med at pudse et kæmpestort vindue. Vinduet var blevet så pænt og blankt, at man kunne spejle sig i det. Mens Skraldehelten stod og spejlede sig i vinduet, kom den pludselig til at se igennem vinduet – der sad en pige og drak en sodavand på en café. Skraldehelten fik en forfærdelig lyst til sodavand, så den gik ind i caféen og købte en hindbærbrus.

Skraldehelten fik også et flot glas til at drikke sodavanden af, men den var så tørstig, at den tog en stor tår direkte af flasken. *"Hov, hov"*, sagde det pæne glas, *"du har glemt mig! Skal jeg bare stå her og være pæn?"* *"Undskyld"*, sagde Skraldehelten, *"jeg var bare så tørstig! Og hvorfor er du egentlig så pæn?"* *"Det er fordi, jeg er blevet formet af en glaspuster, og så hedder jeg for resten Ditte Drikkeglas. Jeg er helt unik, og ser helt anderledes ud end normale drikkeglas"*.

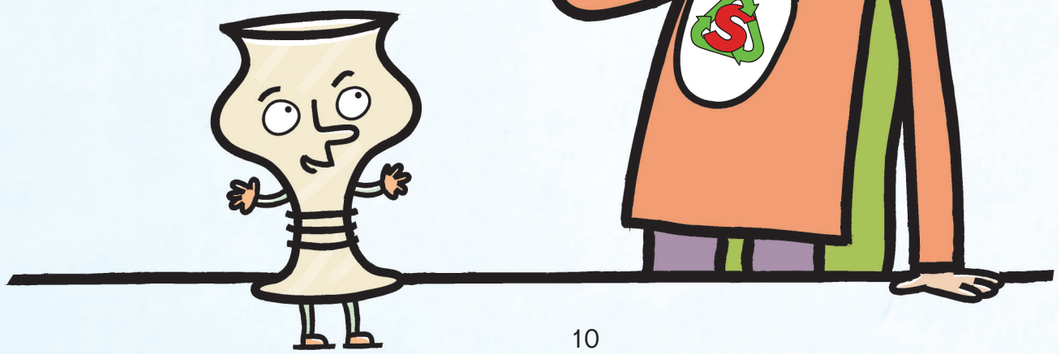

Skraldehelten så på sodavandsflasken. *"Er du også formet af en glaspuster?"*, spurgte Skraldehelten. *"Nej"*, sagde sodavandsflasken, *"jeg hedder Søren Sodavandsflaske, og jeg er blevet formet af en maskine. Det bliver det meste glas. Når jeg er tom, så skal jeg i flaskeautomaten – så kan jeg blive vasket og fyldt med sodavand igen!"* *"Det var smart"*, sagde Skraldehelten, *"kan syltetøjsglasset også komme i flaskeautomaten?"* *"Nej"*, sagde Søren Sodavandsflaske, *"man skal have et pantmærke for at komme i flaskeautomaten"*. *"Du ved godt nok meget!"*, sagde Skraldehelten, *"Ved du så også, hvordan man laver nyt glas?"* *"Nej, det kan jeg desværre ikke huske – det er så længe siden, at jeg blev lavet, at jeg kun kan huske, at jeg er blevet smeltet om fra glasskår"*. *"Jeg ved godt, hvordan nyt glas bliver lavet!"*, sagde det fine Ditte Drikkeglas, *"Det har jeg nemlig set glaspusteren lave! Nyt glas bliver lavet ud af helt fint si-sand, der bliver smeltet i en meget varm ovn!"* *"Det er jo næsten ren magi!"*, udbrød Skraldehelten, *"Det må jeg skrive i Den Store Skraldebog!"*

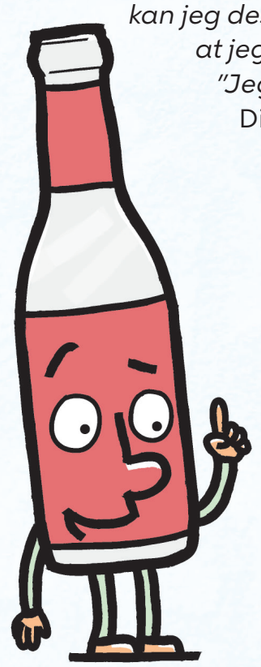

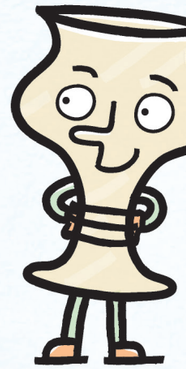

Da Skraldehelten havde skrevet og tegnet alt den havde lært i Den Store Skraldebog, skyndte den sig tilbage til borgmesteren på rådhuset for at fortælle om alle de spændende ting, den havde lært (I kan se, hvad Skraldehelten skrev i Den store Skraldebog på side 14-19.

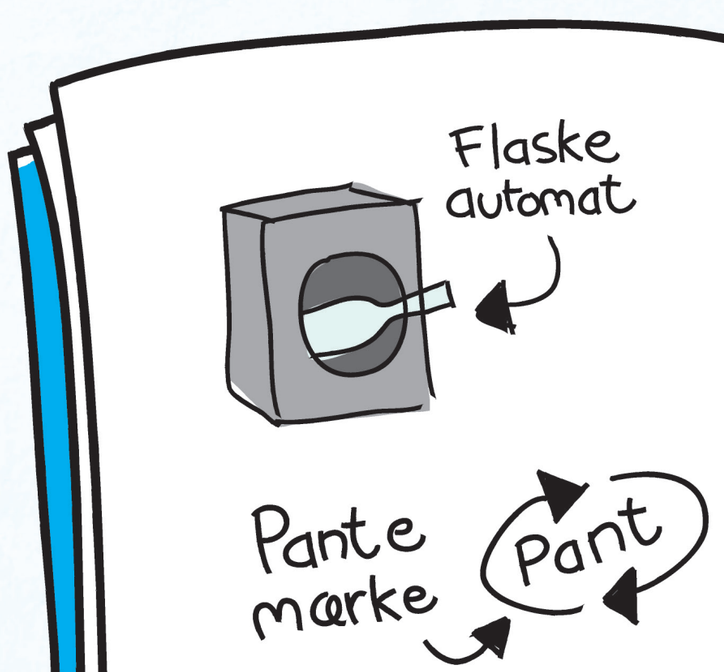

Undersøg glascontaineren

I denne aktivitet skal I gå på opdagelse og finde ud af, hvad der er i glascontaineren. Derefter kan I lave jeres egen glasskraldespand, og undersøge hvilket glasaffald I har på institutionen. Børnene er mini-skraldemænd, der sørger for, at glasaffaldet bliver smidt i den rigtige skraldespand.

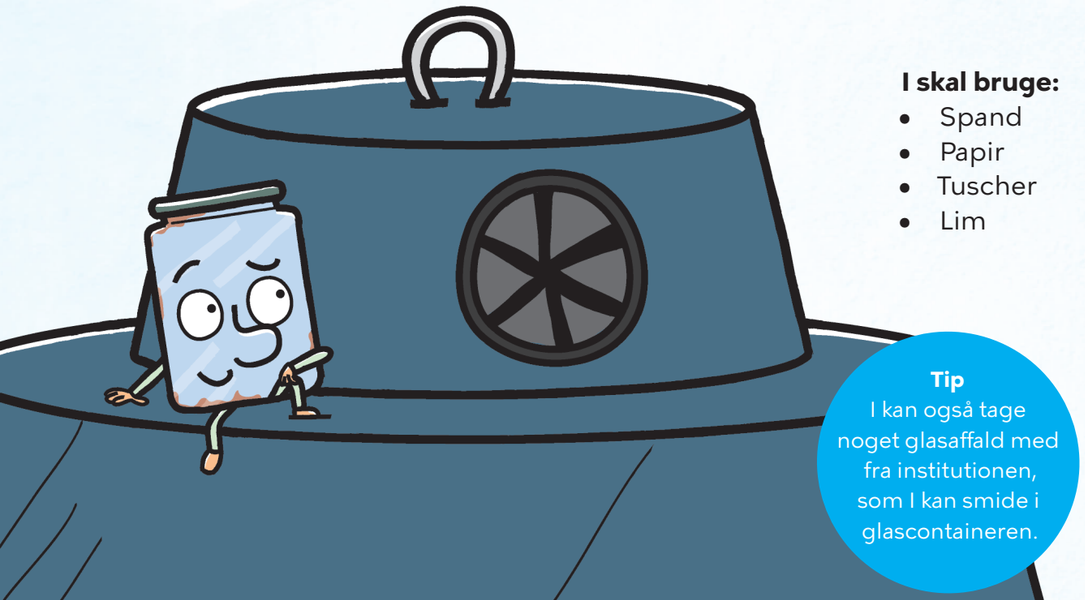

I skal bruge:

- Spand
- Papir
- Tuscher
- Lim

Tip
I kan også tage noget glasaffald med fra institutionen, som I kan smide i glascontaineren.

Sådan gør I

1) På opdagelse

- Find institutionens affaldscontainere, eller alternativt glascontainere i nærheden af jer.
- Lad børnene finde ud af, hvilke containere der er.
- Find containeren til glasaffald og kig ned i den, hvis det er muligt.
- Snak om glasaffaldet – kan I genkende noget af det? Hvad har det været brugt til? Har I også noget af det derhjemme? Ligger der andet i containeren end glas?

2) Hjemme i institutionen

- Læg særligt mærke til jeres glasaffald hjemme i institutionen.
- Lav en (midlertidig) glasskraldespand på stuen.
- Lav jeres eget skilt til skraldespanden ved at tegne glasaffald og klistre det på spanden.
- Smid nu jeres glasaffald i jeres nye glasaffaldsspand.
- Snak om, hvad glasset har været brugt til, før I smider det i skraldespanden.
- Når I har samlet noget glasaffald, kan I tage det med ned til containerne. Lad børnene finde den rigtige container.

OBS
Husk at skylle glasset, så det ikke er snavset og begynder at lugte på stuen.

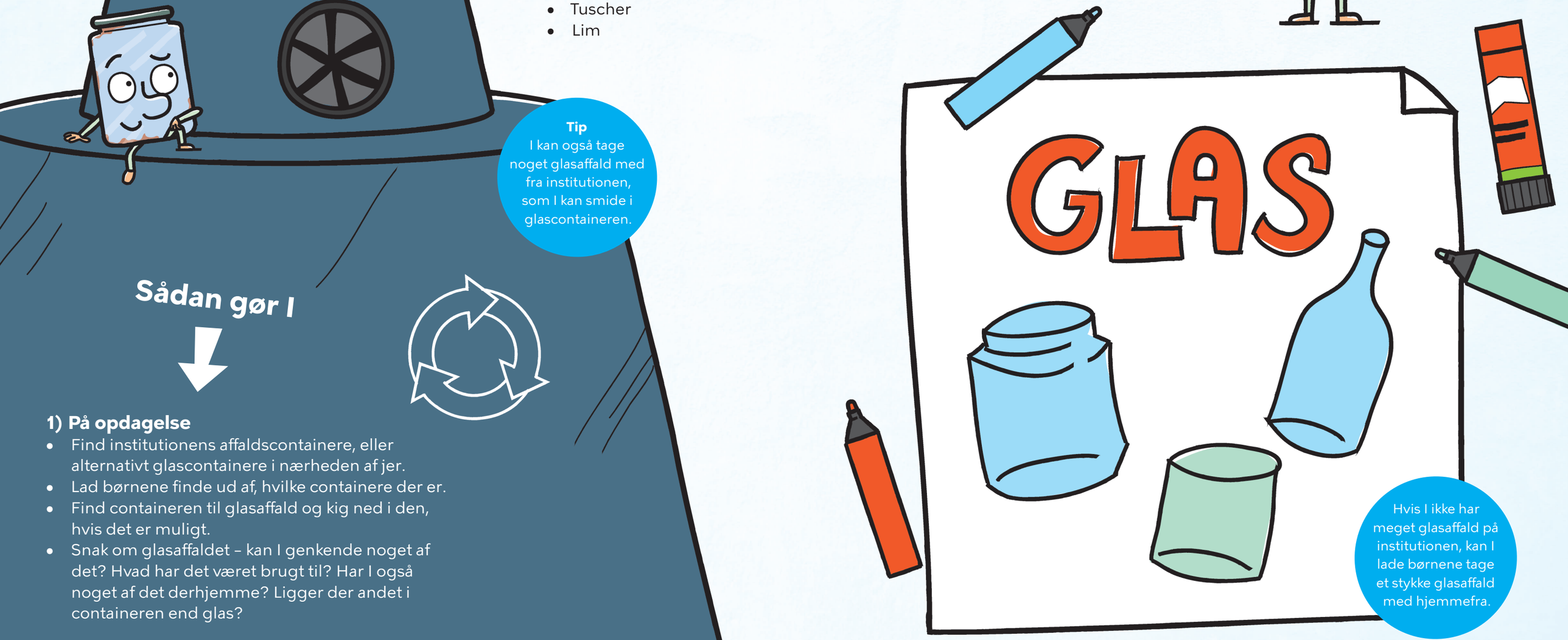

Hvis I ikke har meget glasaffald på institutionen, kan I lade børnene tage et stykke glasaffald med hjemmefra.

Sådan laver man glas

Sand bliver gravet op af store sandgrave (ligesom grusgrave, bare med sand). Man skal kun bruge de små sandkorn – ligesom det fine si-sand i jeres sandkasse.

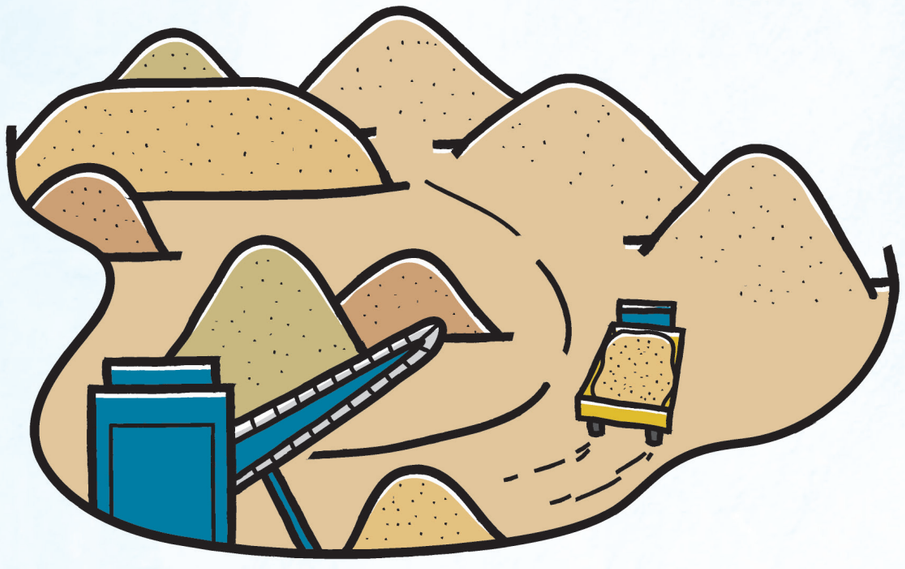

Sandet bliver hentet i lastbiler og kørt til glasfabrikken.

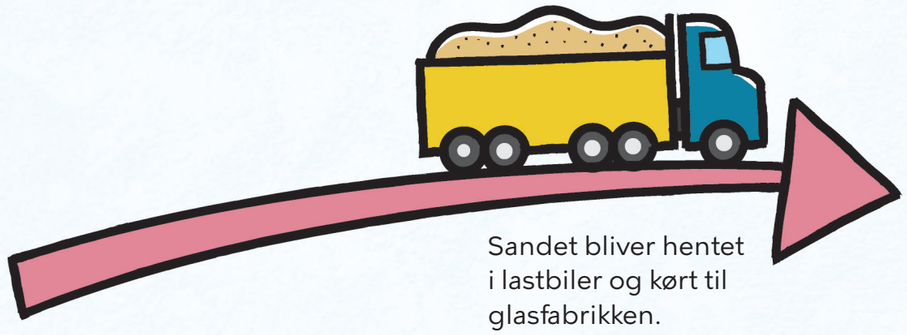

I glasfabrikken er der en meget stor og varm ovn. Her bliver sandet smeltet og bliver flydende lidt ligesom lava. Det smeltede sand bliver kaldt smelte, og man kan forme det til forskellige former glas. Når smelten køler af, bliver den hård som glas.

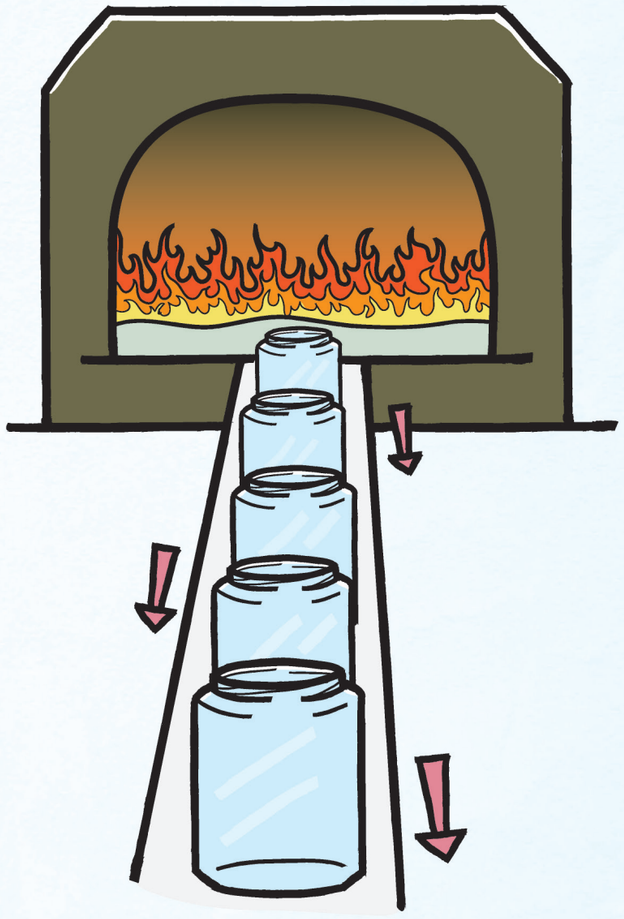

De glas, der er gået i stykker, bliver kørt til glasfabrikken, hvor de bliver smeltet i en varm ovn, så de bliver til smelte og kan formes til nye glas.

Glasaffald bliver sorteret i glascontaineren – medmindre det har pantmærke og skal i flaskeautomaten.

Brugt glas har værdi

Byt i stedet for nyt

I stedet for at købe nye glas kan I få eller købe brugte glas - det kaldes **genbrug**.
I kan finde flotte, brugte glas på f.eks. nærgenbrugsstationen. Kender I andre steder? Husk at I også selv kan aflevere f.eks. drikkeglas, glaskander, vaser osv. på nærgenbrugsstationens byttehylder. På den måde kan andre genbruge det, I ikke længere selv kan bruge.

Ny vin på gamle flasker

Flasker uden pantmærker kan også **genbruges**, hvis I forsigtigt lægger dem i glascontaineren, så de ikke går i stykker. Flaskerne bliver rengjorte og brugt igen.

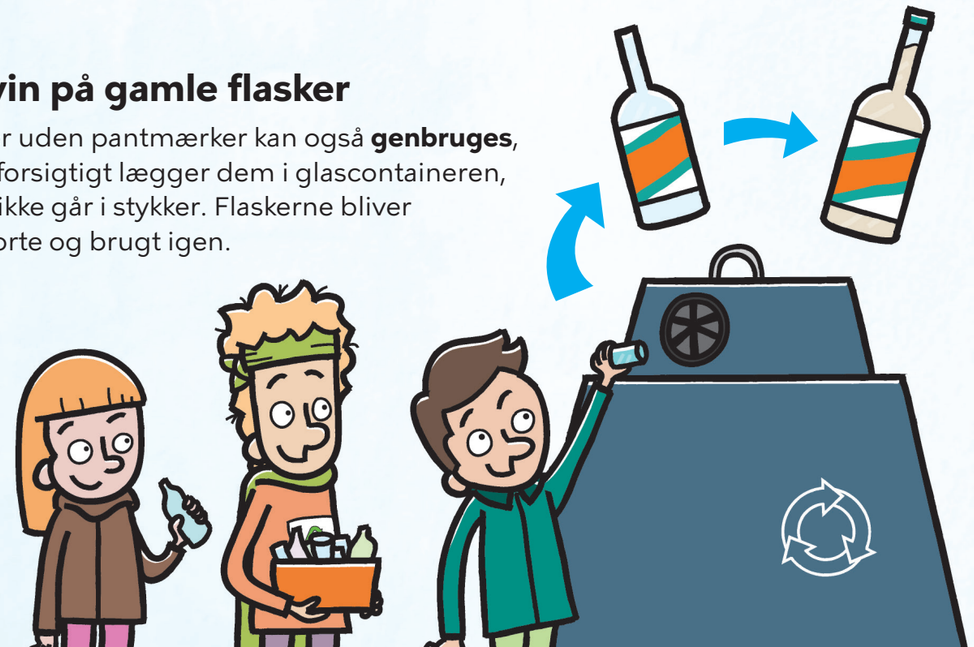

Pantflasken

Inden I smider jeres glasflasker i glascontaineren, så tjek lige om der er pantmærke på.

Pantmærket ser sådan ud

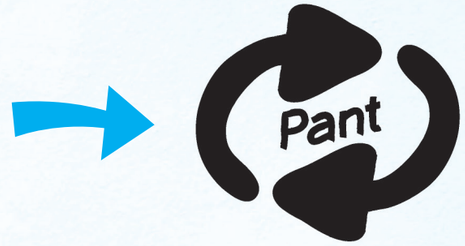

Flasker med pantmærker kan I aflevere i en pantautomat. Man får penge for at aflevere flasker med pant på. Pant er en slags belønning. Den giver folk lyst til at komme af med glasflasker på den rigtige måde.
Når flaskerne bliver afleveret i pantautomaten, kommer der en lastbil og henter dem. Sodavands- og ølflasker bliver renset og så er de klar til at blive fyldt igen – de bliver **genbrugt**.

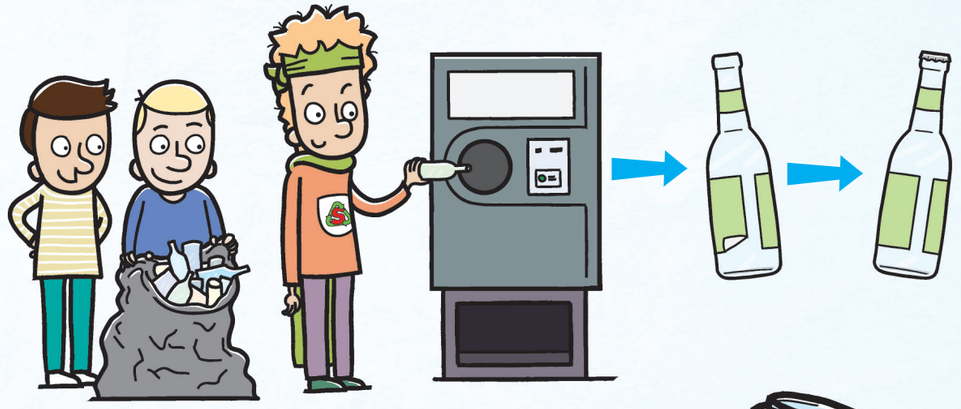

Knust glas

Meget af det glas vi putter i glascontaineren, f.eks. syltetøjsglas, knuses og smeltes om til nyt glas – det kaldes **genanvendelse**. Et knust syltetøjsglas kan f.eks. laves om til et nyt syltetøjsglas eller drikkeglas – kender I andre ting, der er lavet af glas?

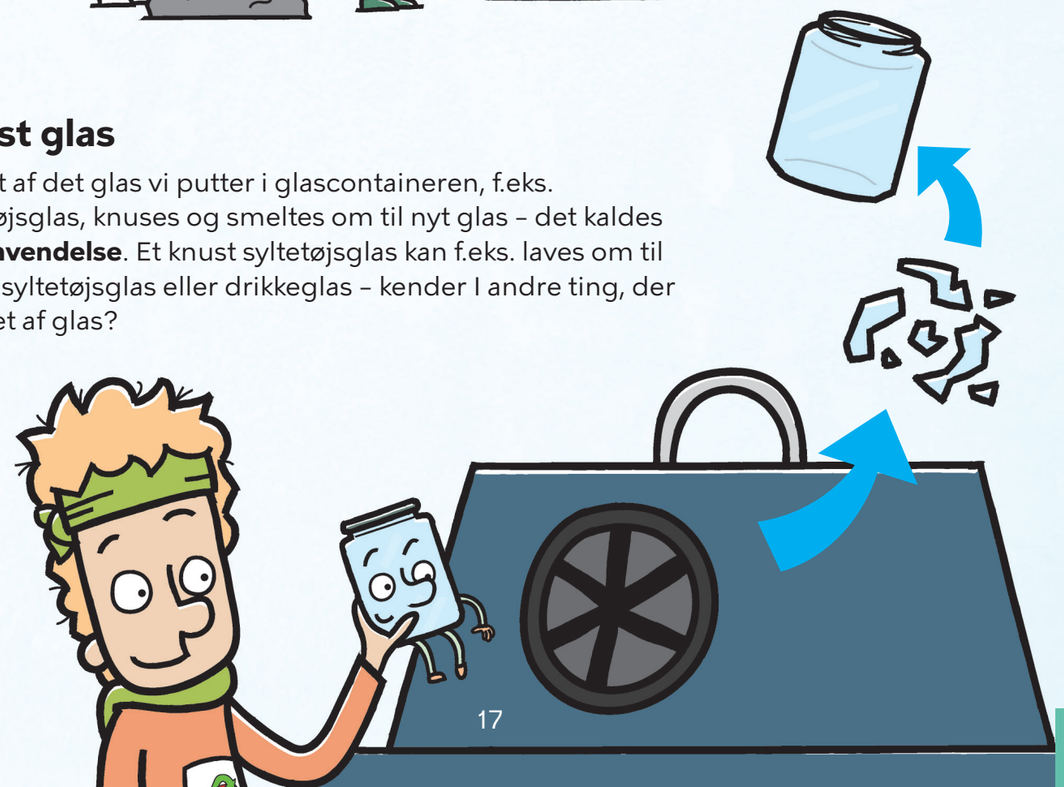

I glaspusterens fodspor

I dag bliver det meste glas lavet på store fabrikker. Men der findes stadig glaspustere, der laver glas som i gamle dage. Måske findes der en glaspuster i nærheden af jer? Det er ren magi at se en klump glødende glas blive til et flot glas.

Ovnen er meget varm og indeholder en smeltet glasmasse. Glaspusteren dypper et langt rør, som kaldes en pibe, i glasmassen, så en klump smeltet glas hænger fast for enden af piben.

Glaspusteren puster i den ene ende af piben, så glasset udvider sig og bliver hult – lidt ligesom en ballon eller sæbeboble. Her bliver glasset pustet op inde i en form, så glasset får et særligt udseende.

Glaspusteren triller piben rundt på en glaspuster-bænk med et stativ, så den flydende glasmasse ikke begynder at hænge nedad.

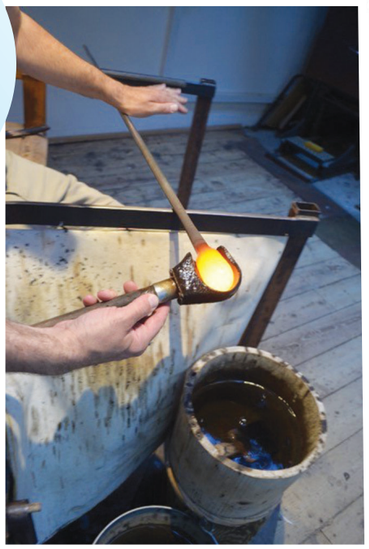

Allerede 4 tusinde år f.Kr. blev der produceret glasperler i middelhavsområdet. Perlerne støbte man i en form. Det var først ca. 500 år f.Kr., at glaspustning blev opfundet.

Det kræver meget brændstof at holde den rigtige temperatur inden i en glas-ovn. Derfor lagde man i gamle dage glasværkerne i skove, hvor der var træ til ovnen eller ved moser, hvor man kunne brænde tørv. I dag bruger man oftest olie eller naturgas som brændstof i ovnene.

Sæbeboblevand

- 1 liter koldt vand
- 0,5 dl opvaskemiddel
- 1 spsk. glycerin

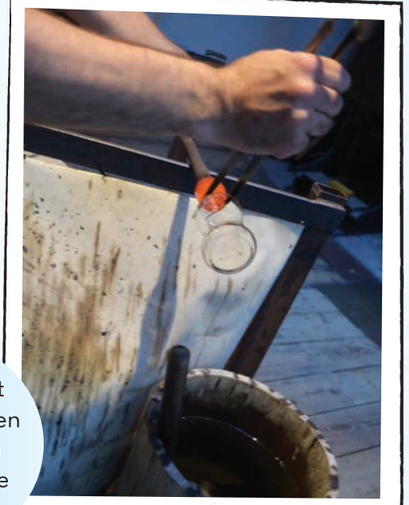

Nu er glasset blevet hult, men det er stadig lukket i begge ender.

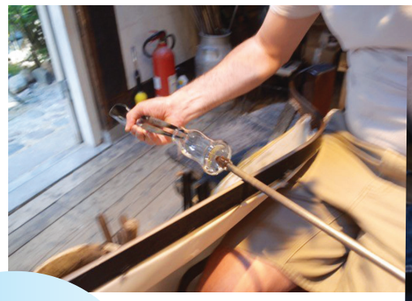

Ved at buge forskelligt værktøj, former glaspusteren glasset færdigt, og sætter en farvet kant på glasset.

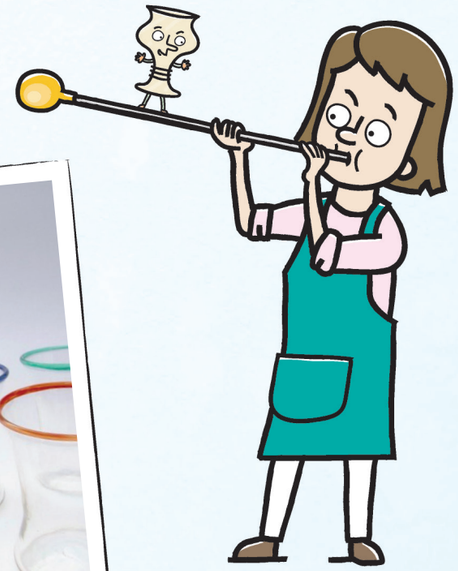

Når glasset er kølet af, er det klar til brug.

Tak til Nyhavns Glaspusteri, www.copenhagenglass.dk for billeder

Dekorer brugte glas

Inddrag børnene og deres forældre i indsamlingen af glas, så I har et lager, der løbende kan bruges til forskellige aktiviteter. Lad børnene erfare at "kedelige" syltetøjsglas kan forvandles til spændende opbevaring, smukke vaser, fyrfadslys eller andet – kun fantasien sætter grænser. Indtænk genbrug og ressourcer i hele processen og dekorer f.eks. med garnrester eller andet "skrald".

Lim garnrester fast med lim – og vupti, så har I et super flot glas!

"Et glas der skal lyse uhyggeligt!" Efter malingen er tør skrabes et område frit. "Så kan man jo se det uhyggelige lys!", siger Viggo.

Sådan fjerner I let labels på glas

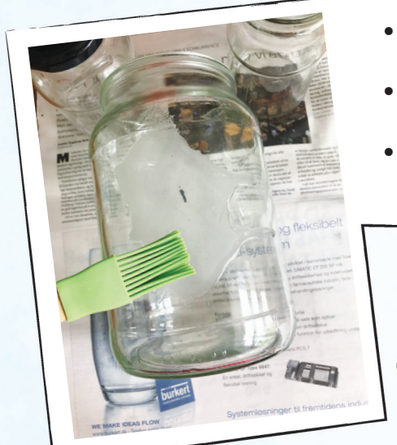

1. De fleste labels kan let tages af efter at have ligget i blød i koldt vand og opvaskemiddel i et par timer.
2. Er der stadig limrester (og evt. lidt papir) tilbage, som ikke går let af, kan I få dem af på følgende måde:

- Bland madlavningsolie og natron i forholdet 1:1 (én spiseske af hver svarer ca. til 6 glas).
- Pensl blandingen ud på jeres (tørre) glas med limrester. (Stil dem på et vaskbart underlag.)
- Lad glassene stå i et par timer, og gnub derefter blandingen og limen af med en opvaskesvamp.

Børnene fra Villa Bohemé maler med akrylmaling og naturmaterialer – her sand og bark. Farverne er inspireret af de omgivelser, de maler i. Malingen påføres tyndt, så lyset stadig kan trænge igennem.

I dette forløb er rammerne frie, og forskellige genbrugs- og naturmaterialer placeres på bordet. En buttet flaske inspirer til at lave en sej Piratflaske. Muslinger, halskæde og snor sættes fast med limpistol.

Forsætter næste side

Dekorer gamle syltetøjsglas med blade. Her er brugt almindelig skolelim. Hvis I sætter et fyrfadslys i glasset, giver det et hyggeligt lys gennem bladene. Hvis glasset buer i bunden, kan I fylde det op med lidt sand, på den måde står lyset vandret.

Hvis man ikke er så stor, kan det være svært at arbejde med limpistol, her kan et par elastikker være en god løsning.

I Christianshavns Asyl har de lavet en flot halloweenudstilling med naturmaterialer og genbrugte glas. Kontrasten i farver og materialer giver en god og uhyggelig effekt!

De helt små kan lave flotte udstillings-glas ved at fylde dem med ting, de har fundet. Her har Electra lavet et halloween-glas i dagplejen på Nørrebro.

Hvis I finder et væltet birketræ, kan I forsigtigt hive noget bark af. Form barken rundt om glasset mens det stadig er friskt og fugtigt, og lim det fast i enderne. Når barken tørrer, bliver den helt hård.

Snelandskabskugle - en science aktivtet

I denne aktivitet skal I lave jeres egne snelandskabskugler. "Sneen" (glimmer, pallietter, perler osv.) falder med forskellig hastighed gennem snelandskabskuglen. Eksperimenter med forskellige væsker, eller gå direkte til punkt 4 og lav snelandskabskuglen.

I skal bruge:

- Evt. lille figur
- Limpistol

Syltetøjsglas

Forskellige væsker – f.eks. vand, håndsæbe, opvaskemiddel og babyolie

Små ting til dekoration/sne

Nogle væsker er meget tyndtflydende, mens andre væsker er mere tyktflydende. En væskes evne til enten at være tyndtflydende eller tyktflydende, kalder man væskens viskositet. Vand er meget tyndtflydende. Håndsæbe er meget tyktflydende. Honning er nogle gange så tyktflydende, at det næsten ikke er flydende længere.

En væske, der er meget tyktflydende, er god til at holde sammen på sig selv. Derfor er det svært at skille den ad, og ting der falder igennem den, falder derfor langsomt.

Sådan gør I

1) Forskellige væsker

- Hæld jeres væsker op i forskellige glas. Husk hvilken væske, der i glassene.
- Læg mærke til hvor hurtigt væsken løber fra beholderen og ned i glasset. Hvilken væske er hurtigst?
- Prøv at stikke en finger ned i glassene. Hvordan mærkes de forskellige væsker?

2) Hvad er mest (tykt)flydende?

- Find små perler, papirklips, pallietter, sten og andet, som I kan putte i glassene.
- Put nu den samme genstand (fx 4 ens perler) i hvert sit glas. Lad børnene være klar til at slippe en perle på samme tid. Hold godt øje med glassene.
- I hvilket glas synker perlen hurtigst? Og i hvilket glas synker perlen langsomst.
- Stil glassene i rækkefølge efter hvor hurtigt perlen synker.
- Prøv også at putte andre ting i glassene. Er det altid den samme rækkefølge, tingene synker i?
- Lad børnene komme med bud på, hvad forskellen er.

Tror du, perlen falder hurtigere eller langsommere, hvis vi bruger vand i stedet for sæbe?

Forsætter næste side

GLAS

3) Hvad synker hurtigst?

Hvad tror du først når bunden af glasset?

- Udvælg et glas, som I vil undersøge nærmere.
- Find 4-6 ting, som I vil se, hvordan synker.
- Hæld alle tingene i glasset på samme tid.
- Hvad synker hurtigst? Og hvad synker langsomst?
- I kan prøve at gøre det samme med nogle af de andre glas.
- Lad børnene komme med bud på, hvorfor noget synker hurtigere end andet.

Hvorfor falder nogle ting hurtigere end andre?
Det gør de af to grunde:
1. Tunge ting falder hurtigere gennem væsken, fordi tyngdekraften trækker mere i dem.
2. Formen har en betydning. Hvis arealet på tingen er stort, eller hvis der er mange kanter, har den en større modstand.

Prøv at lade en papirklips falde så den ligger vandret, og en anden med spidsen nedad. Falder de lige hurtigt?

Dråbeformede ting har mindst modstand.

4) En kugle af kunst

- Hvert barn skal have et syltetøjsglas med låg.
- Lim en figur, sten eller andet på indersiden af låget. Husk at tjekke om figuren kan komme gennem åbningen på glasset!
- Drys glimmer, pallietter, perler og andre små ting ned i glasset.
- Hæld den ønskede væske i glasset. Hvis I har en figur på indersiden af låget, så skal I ikke fylde glasset helt op.
- Sæt en streg lim hele vejen rundt på ydersiden af glasset, hvor låget skal skrues på.
- Sæt derefter hurtigt låget på syltetøjsglasset.

Hvis figuren er lille, kan I lime en kapsel eller andet fast i låget først, og derefter lime figuren på kapslen.

Glas dyppet i neglelak

Neglelak kan give flotte negle, men I kan også lave flotte glas dekoreret med rester af neglelak. Ved at dryppe neglelak i vand kan I få sjove former og farver, som I kan overføre til jeres glas.

I skal bruge:

Glasflasker

Neglelaksrester

- Skål
- Plastikpose
- Vand
- Plastikhandskker

OBS
Det er en god ide at aktiviteten laves udendørs, da det lugter kraftigt af neglelak.

OBS
Brug glasflasker med hals. Så kan børnene holde i halsen uden at skulle have hænderne tæt på neglelakken. Brug evt. et par handsker.

Sådan gør I

1) Forberedelse

- Find flasker på nærgenbrugsstationen, eller lad børnene tage glas med hjemmefra.
- Rengør jeres glas grundigt (se side 20), så neglelakken kan sidde godt fast.

2) Et hav af neglelak

- Beklæd skålen med en plastikpose så der ikke kommer neglelak på den.
- Fyld varmt vand i skålen. Hvis vandet er koldt, størkner neglelakken hurtigt.
- Tag plastikhandsker på.
- Dryp lidt forskellige farver neglelak i vandet, så det ligger på overfladen.
- I kan evt. bruge en tandstik til at blande farverne.

Den første neglelak skal helst være meget flydende, hvis den er for tør i det, synker den til bunds. Neglelakken laver en tynd hinde oven på vandet. Når først den tynde hinde er lavet, kan I også bruge ældre, og halvt udtørret neglelak.

3) Dyp og drej

- Hold glasflasken i halsen og dyp den forsigtigt ned i skålen med neglelak.
- Drej forsigtigt flasken rundt, så neglelakken sætter sig fast. Det er kun oversiden af neglelakshinden, der kan sidde fast på flasken.
- Tag flasken op og sæt den til tørre. Husk at sætte den, så den ikke står på en flade med neglelak.

OBS
Glassene skal vaskes forsigtigt, og ikke i maskine

Sorteringsguide
De tomme neglelaksflasker skal sorteres som farligt affald (ligesom meget andet emballage til makeup). Køkkenrulle, plastikpose og andet, der er kommet neglelak på, skal i rest.

Glasmusik

Man kan få glas til at lave mange flotte lyde.
I denne aktivitet skal I bruge glas til at lave musik.

Violin-musik med vinglas

I skal bruge:
- Vinglas
- Vand

Sådan gør I

- Fyld vinglassene op med forskellige mængder vand.
- Dyp den ene pegefinger i vandet, og kør forsigtigt pegefingeren rundt på kanten at glasset, indtil der kommer en lyd.
- Læg mærke til, at glassene giver forskellige toner. Hvad sker der, hvis man hælder mere vand i et glas – bliver tonen lysere eller mørkere?
- Når I bliver rigtig gode, kan I prøve at stille glassene op i rækkefølge, så den dybeste toner er i den ene ende, og den lyseste tone er i den anden ende.

Flaske-fløjte

I skal bruge:
- Glasflasker
- Vand

Sådan gør I

- Rengør jeres glasflasker grundigt, for I skal have munden tæt på.
- Fyld forskellige mængder vand i flaskerne.
- Sæt munden tæt på flaskeåbningen, og pust forsigtigt hen over flaskeåbningen.
- Det kræver øvelse, og man skal puste på den helt rigtige måde, for at få en tone ud af flasken.

Vandorgel

I skal bruge:
- Glasflasker
- Vand
- Snor
- Evt. tyk gren
- Tape
- Små pinde

Sådan gør I

- Saml forskellige glasflasker. Det kan være fra øl, vin, sodavand eller madvarer.
- Bind en snor fast i flaskehalsen, så den sidder godt fast. Brug evt. tape til hjælp.
- Hæng flaskerne op.
- Find små pinde og andre ting, som I kan bruge til trommestikker.
- Slå på flaskerne med jeres trommestikker. Lyder de forskelligt?
- Hæld forskellige mængder vand i flaskerne. Hvad sker der nu?
- Mal evt. jeres glasflasker.

Tak til
Villa
Boheme

Børnene eksperimenterer med mængden af vand, og børnene synes, at saksene er de bedste trommestikker. Børnene efterspørger maling, så deres instrumenter kan se flotte ud.

Planter i gamle glas

Mos-habitat-glas

Lav jeres eget mos-habitat-glas, som kan pynte på et køligt sted på stuen uden direkte sollys. En aktivitet der giver et begyndende indblik i naturens kredsløb.

I skal bruge:

Glas med låg, små sten, net (tyl/nylonstrømpebukser), jord, mos, vand på sprayflaske

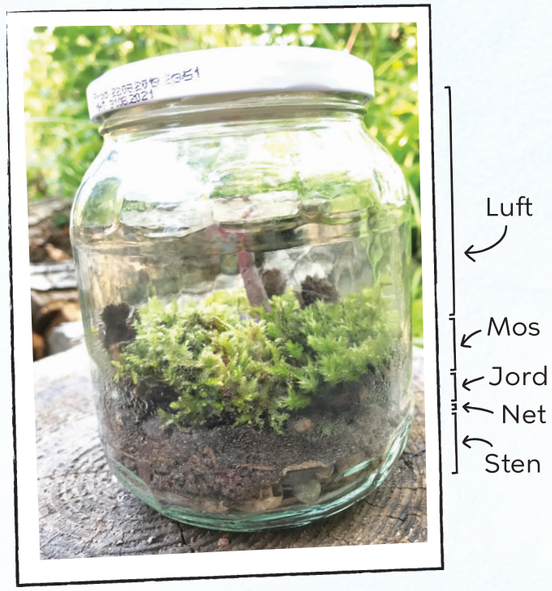

Sådan gør I

- Læg materialerne i glasset, lag på lag. Brug nettet til at adskille jorden fra stenene.
- Læg kun materialer i den nederste tredjedel af glasset, og lad resten være luft.
- Spray lidt vand på jeres mos, så den er fugtig, og luk låget.
- Placér jeres glas et køligt sted i halvskygge eller formiddagssol.

Der skal være fugtigt i glasset, men ikke vådt. Lidt dug på glassets inderside er godt, men hvis der kommer meget dug, er det tegn på, at der er for vådt – så kan I tørre duggen væk med køkkenrulle, eller lade låget stå åbent en dags tid, hvis det er meget vådt.

Tak til Villa Boheme

Der findes mange forskellige arter af mos. Hvis I kigger efter, kan I let se forskel!

Liv i lukkede glas

Det lyder måske mærkeligt, men nogle planter kan overleve i lukkede glas – bare man sørger for, at de har, hvad de skal bruge. Planterne laver fotosyntese, hvor de skal bruge vand og CO_2 og udskiller ilt. De respirerer også (ligesom vi gør, når vi trækker vejret), hvor de bruger ilt og udskiller vand og CO_2. På den måde går ilten, CO_2'en og vandet i ring – i et lille, lukket kredsløb.

Udstil naturen i glas

Et stykke natur i udflytterbørnehaven er kommet med hjem og er blevet til en fin udstilling, der både kan nydes og deles med resten af institutionen og børnenes forældre. Der er kommet et lille drænlag af grus i bunden af glasvaserne; så trives det plantede nemlig i længere tid. Efter et par dage kan "græsengen" og det lille egetræ måske plantes ud på institutionens legeområde i byen.

Det er oplagt at tage planter med hjem fra ture til skoven, men tjek lige reglerne for indsamling inden I f.eks. graver et lille stykke skovbund op. https://mst.dk/friluftsliv/hvad-maa-jeg-i-naturen/hvad-maa-jeg-samle/

Dyr i glas

Med syltetøjsglas og glasvaser kan I skabe små akvarier og terrarier og studere de små dyr på nært hold.

Tip
På Skoven-i -skolen.dk kan I se hvordan, I kan lave jeres eget "Nedbryderzoo" med syltetøjsglas.

Se regnormenes gange gennem jorden, og se blade blive til små regnormelorte

Sådan gør I

- Læg skiftevis sand og jord i tynde lag i glasset.
- Spray et par gange med en sprayflaske mellem hvert lag.
- Læg en håndfuld regnorme på toppen, eller i lagene med jord.
- Læg nogle forskellige blade, bær eller andet på toppen, som regnormene kan spise.
- Lav lufthuller i låget og sæt det på.
- Pak glasset ind i karton eller pap og stil det et mørkt og køligt sted.
- Kig jævnligt til jeres regnorme og se dem lave gange og spise bladene. Husk at lukke dem ud, når I er færdige med at kigge på dem.

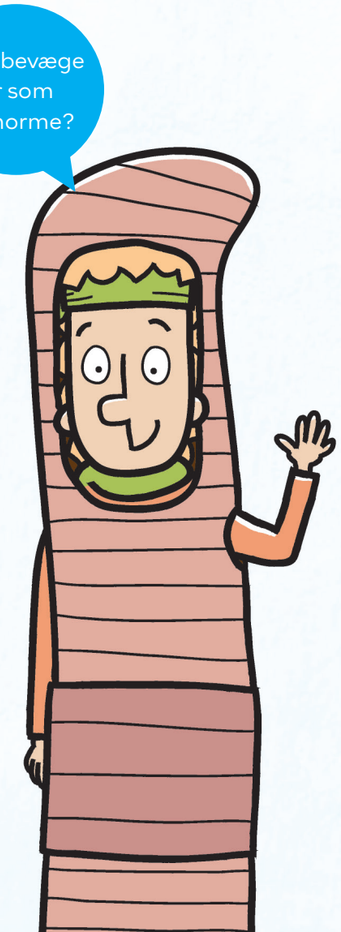

Tak til Villa Boheme

Tak til Folke

Regnormelort

Forsætter næste side

GLAS

Se haletudserne vokse og få ben

Når foråret kommer, lægger frøer og tudser deres æg i vandhuller og søer. Ud af æggene kommer små haletudser, der efter lidt tid mister halen, får bagben og forben og skifter gællerne ud med lunger. I kan let være vidne til denne fantastiske forvandling og se de små haletudser blive til voksne frøer og tudser.

- Find et stort, rent glas, som I kan bruge som akvarie.
- Find nogle små sten til bunden og skyl dem grundigt, eller brug akvariesten.
- Fyld søvand i glasset, og fang nogle haletudser og put dem i glasset.
- Kig på haletudserne et par dage, og slip dem så ud i den samme sø igen.

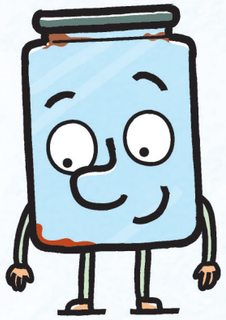

Sådan gør I

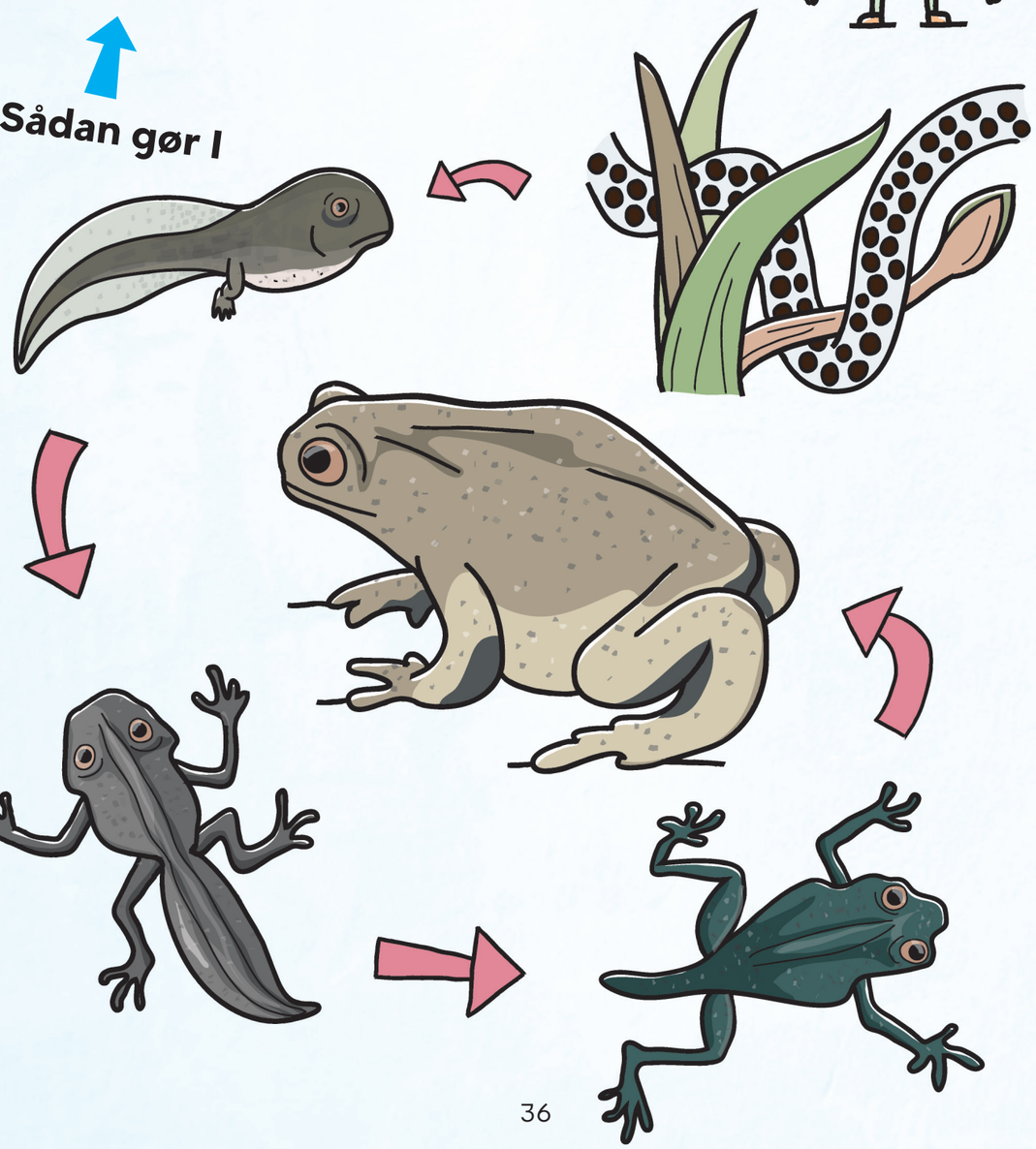

Tak til Folke

I kan også passe haletudserne, indtil de får ben og bliver små frøer eller tudser. Så skal I sørge for, at jeres glas er stort nok, og der skal være en stor sten eller noget bark i overfladen, som de små frøer eller tudser kan klatre op på. Spørg evt. Børnehaver, Natur og Miljø om pasningsvejledning og se evt. skoven-i-skolen.dk.

GLAS

Sjove sylteting i gamle glas

Sæsonens syltetøj

Brugte, rengjorte sylteglas og flasker er oplagte, når I selv vil sylte og lave saft. Tænk bæredygtigt og brug egne råvarer, eller gå på opdagelse i naturen. Det er også oplagt at spørge i jeres netværk - hvis nogle har frugttræ i haven, vil de ofte have frugt i overskud - og nedfaldsæbler kan f.eks. sagtens bruges til saft og syltning.

Her har I en grundopskrift på marmelade af sæsonens bær og frugt. Det er næsten kun fantasien, der sætter grænser for mulige blandinger – og husk, marmeladekogning kan være en oplagt bålaktivitet.

I skal bruge:

- Rengjorte og skoldede glas med låg
- 300 g sæsonens bær og frugter
- 150 g sukker
- 2 spsk. citronsaft

Sådan gør I

- Skyl og rens bær og frugt.
- Sørg for at alle kerner, skræller og andet, I ikke ønsker i marmeladen, er skåret fra.
- Fordel bær, frugt og sukker i en gryde der er stor nok til, at marmeladen ikke sprøjter over kanten hvis den begynder at boble.
- Marmeladen må ikke koge, men skal blot varmes op til kogepunktet, hvor den skal småsimre indtil sukkeret er opløst og marmeladen har den rette konsistens.
- Tag gryden fra blusset og tilsæt evt. citronsaft.
- Hæld marmeladen på glas.

Til Skraldeheltens åbent hus havde børn og voksne travlt med at lave æblemarmelade. Det var dog så lækkert, at det meste blev spist, inden det kom på glas.

Forsætter næste side

Lækker gransaft

Tænk også i utraditionelle råvarer når I sylter og laver saft: I maj sætter granerne nye grønne skud, der er bløde og nemme at plukke. Pluk de friske skud fra større træer og pluk gerne lidt spredt, da skuddet er granens vækst. Det er nemt og hyggeligt at lave gransaft - og børnene vil synes at det er sjovt at være med.

I skal bruge:

- 1 liter friske granskud
- 3 liter vand
- 350 g. sukker
- Saft fra 2 citroner

Sådan gør I

- Sørg for at gamle grannåle og kviste er sorteret fra inden granskuddene koges.
- Put de skyllede grannåle og vand i en gryde og lad det koge ca. 15 minutter. En del af vandet koges ind i processen.
- Efter ca. 15 minutters kogetid sies granskuddene fra.
- Herefter tilsættes ca. 350 gram sukker og saften fra to citroner. Lad det koge op igen til sukkeret er opløst.
- Til sidst hældes saften på flasker, der er rengjorte og skoldet med varmt vand på forhånd.

Tak til Milles Naturbørn for lån af fotos

Tip
Find inspiration og opskrifter på f.eks. appen Vildmad, eller Naturstyrelsens hjemmeside: Spis-i-naturen.

OBS
Husk, ikke alt er spiseligt i naturen.

Sylt jeres minder

Ikke alt sylt skal spises: De fleste børn er fascineret af smukke blomster, bær og blade, og kan slet ikke lade være med at plukke og indsamle. Men ofte bliver det, der næsten var magiske fund, krøllet, vissent og kedeligt. Men hvis I putter de smukke fund i eddike, kan I studere og nyde det indsamlede i længere tid.

I skal bruge:

- Rengjorte syltetøjsglas og glasflasker med låg
- Bær, blade, blomster, grene osv.
- Klar eddike
- Vand

Sådan gør I

- Tag ud og saml forskellige flotte og spændende plantematerialer.
- Duft, føl og undersøg det indsamlede inden det kommes i glasset.
- Kom væsken i glasset så der er ca. 1/4 eddike og 3/4 vand.
- Skru låget hårdt på (vurder om det skal have en klat lim) og ryst det lidt.
- Nu er flasken klar til at stå til pynt på stuen, eller blive givet i gave.

Den smukke flaske er et fint vidnesbyrd fra jeres turer, hvor I måske har været optaget af forskellige naturtyper eller årstiden.

Tak til vuggestuebørn og voksne fra Børnehuset ved Volden, der indsamlede sensommer-minder på Naturværkstedet Kløvermarken.

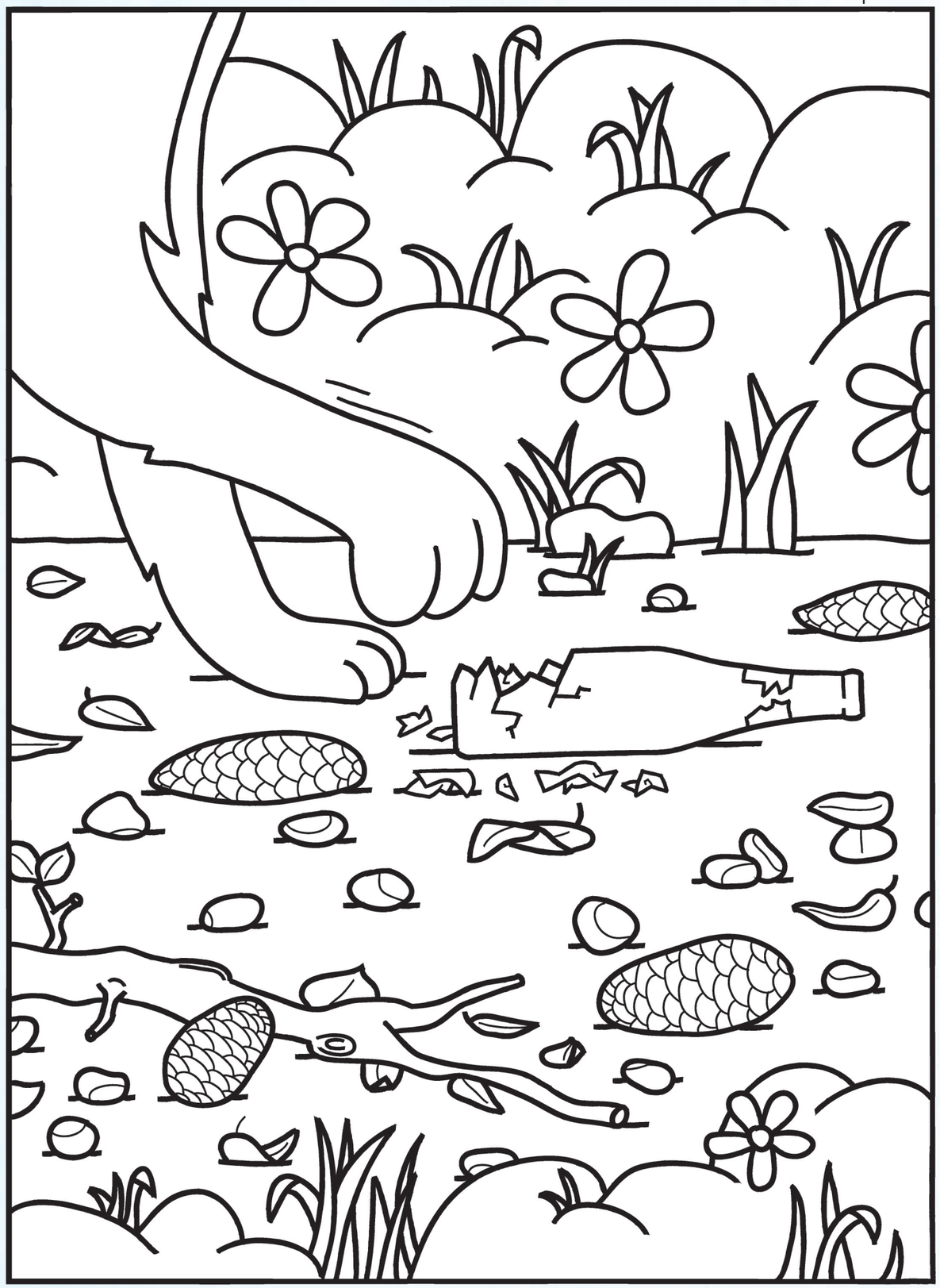

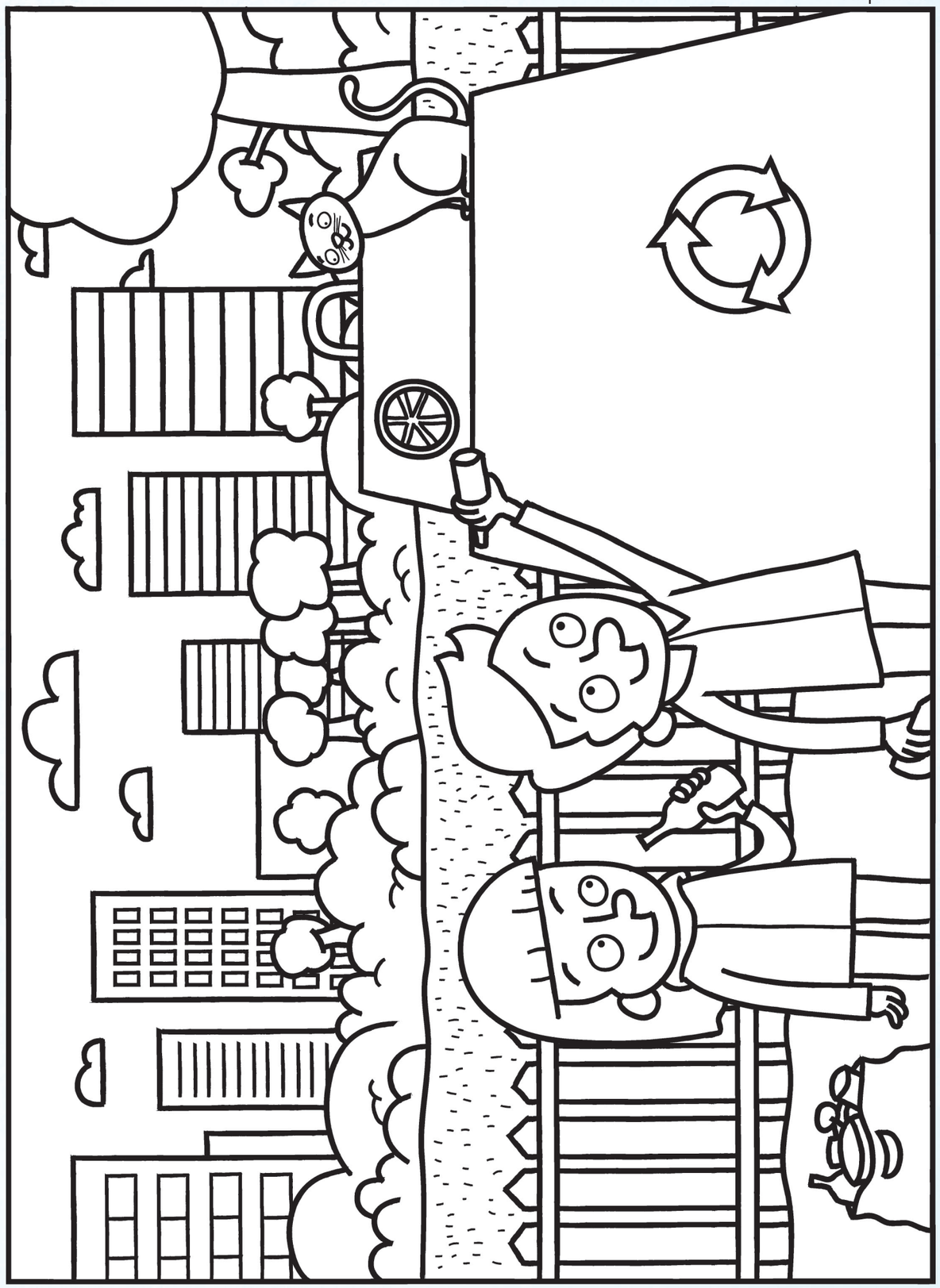

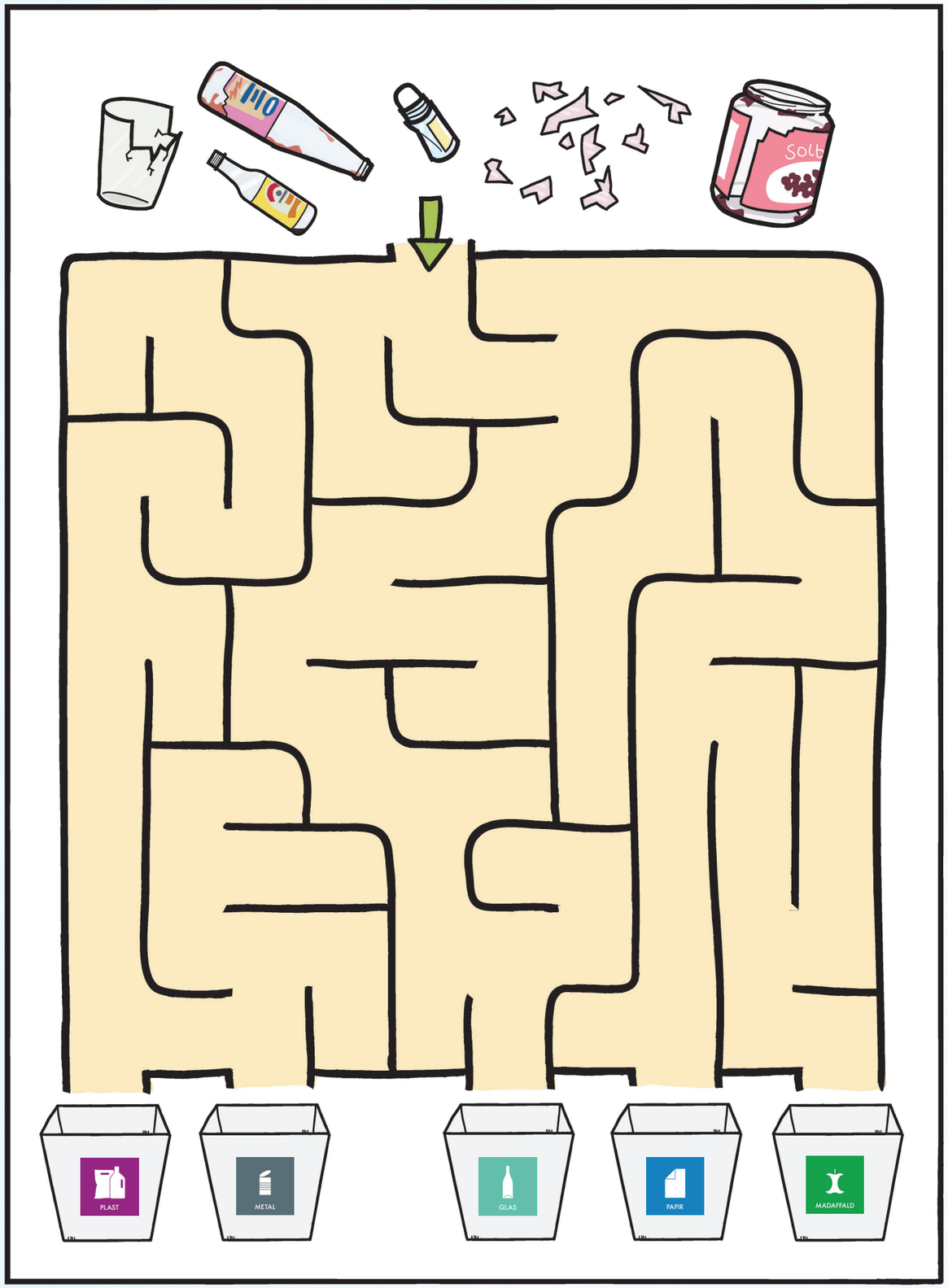
PLAST
METAL
GLAS
PAPIR
MADAFFALD

Kopiside

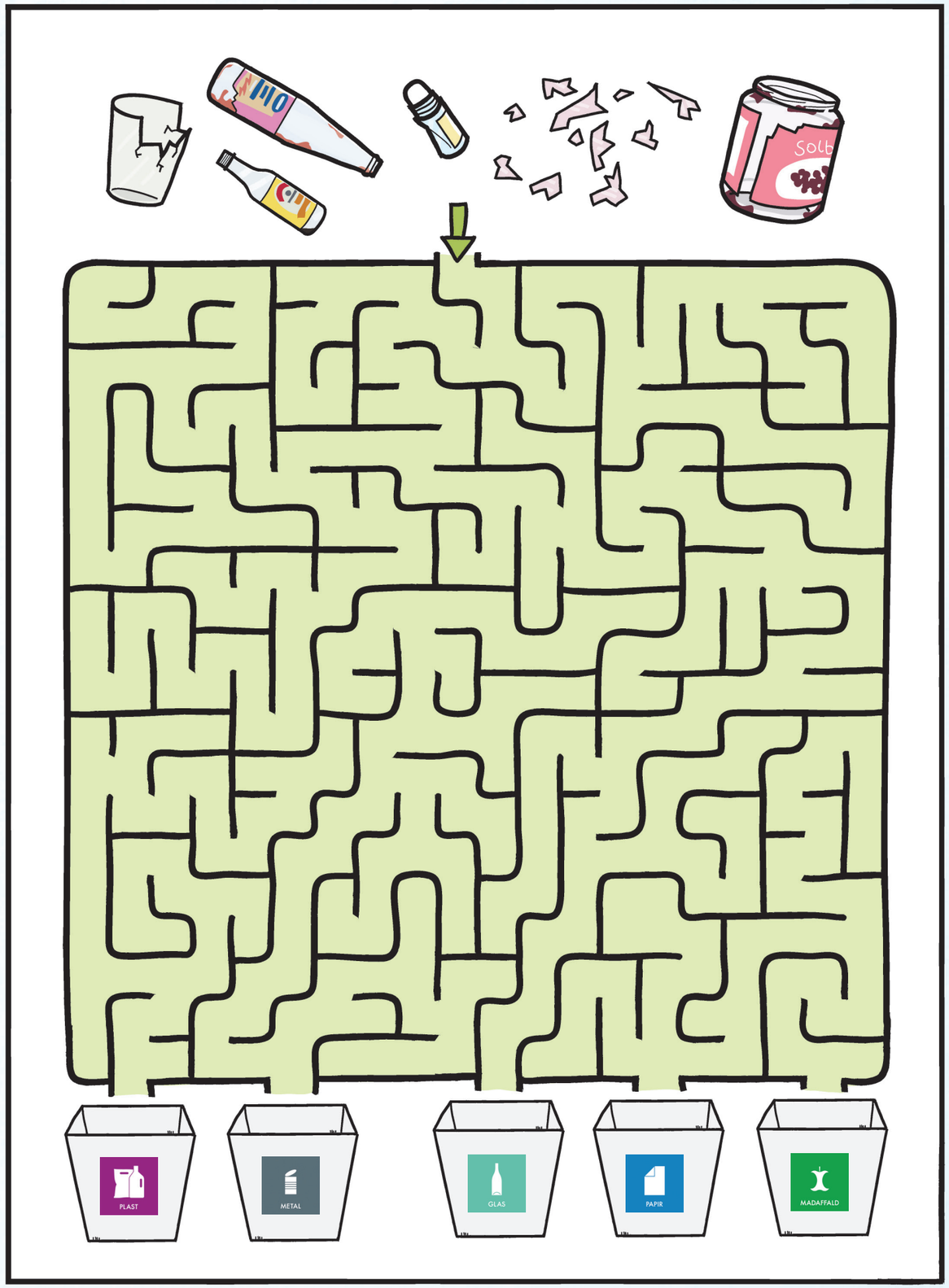
PLAST
METAL
GLAS
PAPIR
MADAFFALD

Find glasaffaldet

Kopiside

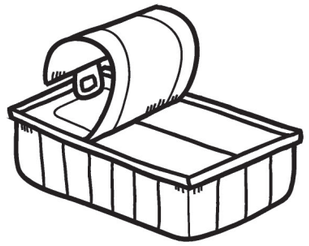

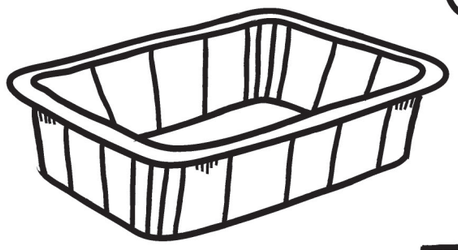

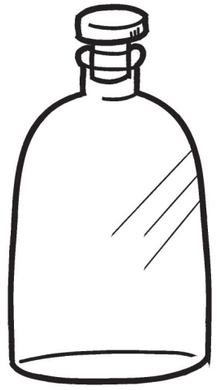

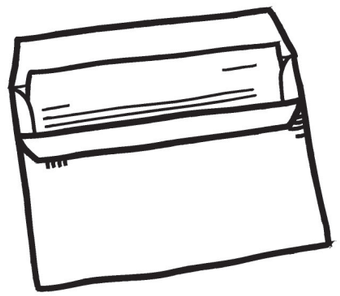

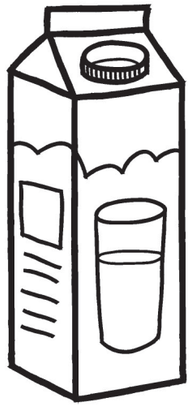

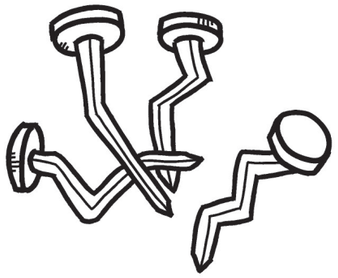

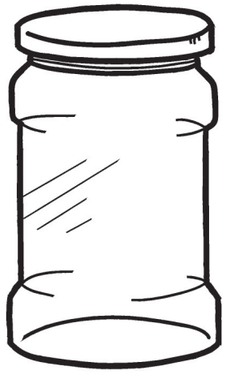

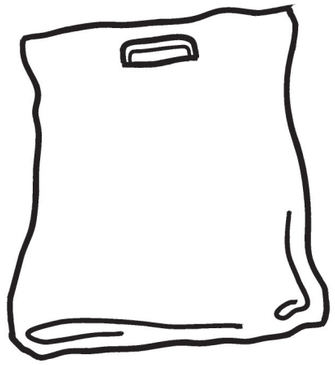

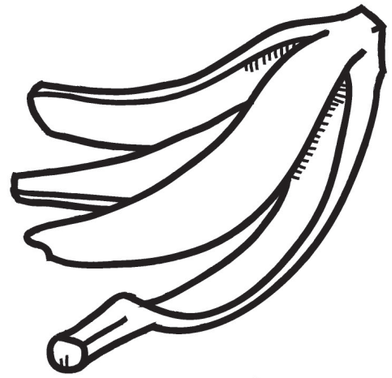

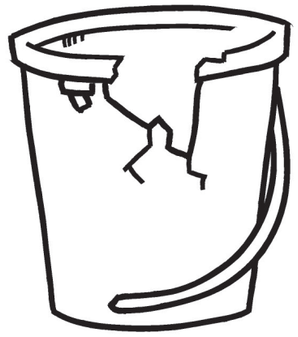

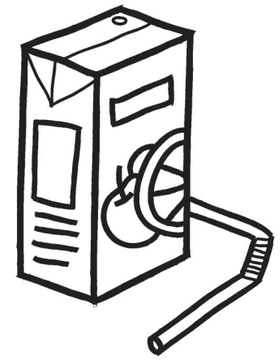

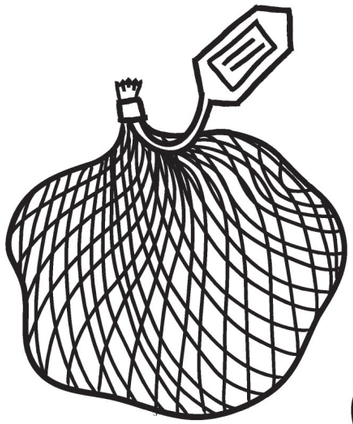

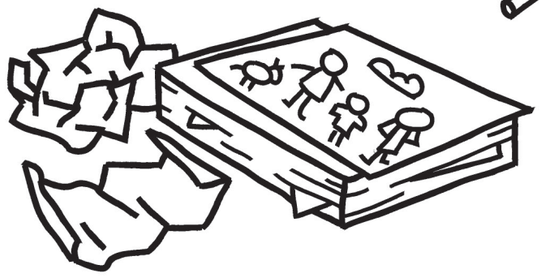

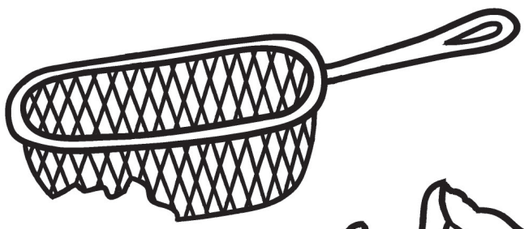

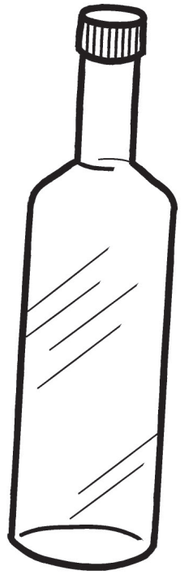

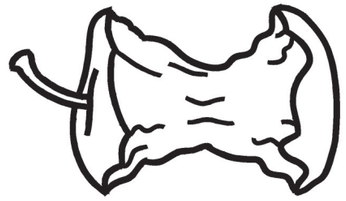

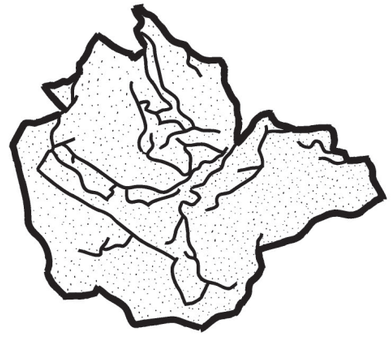

GLAS

Mission Glasaffald!

Dette hæfte er en del af Skraldeheltens Store Skraldebog.

Ved at lave aktiviteterne i dette hæfte, får I erfaring med: at genkende glasprodukter, hvordan man sorterer glasaffald, hvad glas er, og hvordan det kan genanvendes.

Start med at læse kapitlet "Mission glasaffald" højt for børnene som introduktion til emnet om glasaffald. Husk at læse første kapitel af historien i introduktionshæftet først.

Hæftet kan downloades på www.groen.kk.dk under Skraldehelten.

Kontakt Skraldehelten på skraldehelten@kk.dk

skraldehelten@kk.dk